

MUHASEBE EĞİTİMİ ALAN ÖĞRENCİLERDE YEŞİLİ KORUMA BİLİNCİNİN YEŞİL MUHASEBE ÜZERİNDEKİ ETKİSİNİN ARAŞTIRILMASI

Ali APALI¹, Özge ACUN²

ÖZ: Bu araştırmada, muhasebe eğitimi alan öğrencilerde yeşili/doğayı koruma bilinçlerinin yeşil muhasebeye olan olumlu yaklaşımları üzerindeki etkisinin tespiti amaçlanmıştır. Gerçekleştirilen araştırmada muhasebe eğitimi alan öğrenciler üzerinde yeşili/doğayı koruma bilinçlerinin yeşil muhasebe üzerindeki etkileri bir ana hipotez on dört alt hipotez olmak üzere toplam on beş hipotez üzerinden ortaya konulmaya çalışılmıştır. Anket yöntemi ile gerçekleştirilen veri toplama işleminde Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi bünyesinde bulunan Bucak Hikmet Tolunay Meslek Yüksekokulu ve Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu'nda altı farklı bölümün 1 ve 2. Sınıf öğrencilerinden toplam 138 öğrencinin araştırma hipotezlerini test etmek amacıyla hazırlanan sorulara ait görüşleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırmada elde edilen veriler yüzde ve frekans, güvenirlik ve regresyon analizlerine tabii tutulmuştur. Araştırmada, yeşili/doğayı koruma bilincinin yeşil muhasebe kavramına olan yaklaşım üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

ANAHTAR KELİMELEER: Yeşili Koruma Bilinci, Yeşil Muhasebe, Burdur.

INVESTIGATION OF THE EFFECTS OF GREEN CONSERVATION CONSCIOUSNESS ON GREEN ACCOUNTING IN STUDENTS RECEIVING ACCOUNTING EDUCATION

ABSTRACT: In this study, it is aimed to determine the effect of green / nature conservation consciousness on positive approaches to green accounting in students receiving accounting education. In the research, it was tried to reveal the effects of green/nature conservation consciousness in students receiving accounting education on green accounting through a total of fifteen hypotheses (one main and fourteen subhypotheses). In the data collection process carried out by the survey method, it was tried to determine the opinions of 138 students from the 1st and 2nd grades of six different departments of Bucak Hikmet Tolunay Vocational School and Social Sciences Vocational School within Burdur Mehmet Akif Ersoy University, with questions prepared to test the research hypotheses of them. The data obtained in the study were subjected to percentage and frequency, reliability and regression analyses. In the research, it was concluded that the awareness of green / nature conservation has a positive effect on the approach to green accounting concept..

KEYWORDS: Green Conservation Awareness, Green Accounting, Burdur.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, aapali@mehmetakif.edu.tr

² YL, ozgeacunn@gmail.com.tr

1. GİRİŞ

En geniş anlamıyla çevre, insanların ve diğer canlıların yaşamları boyunca etkileşim halinde oldukları hava, su ve toprak gibi alanlar, canlı ve cansız tüm varlıkların yaşamlarını sürdürdükleri doğadır. Doğa ve insan, evrenin oluşumundan beri etkileşim içerisinde. İnsanoğlu yaşamlarını idame ettirebilmek için buldukları çevreden faydalanması yaşamsal bir zorunluluktur. İnsanlığın çevre ile olan ilişkisi ilk olarak çevreden faydalanma girişimleri ile başlamış olsa da küreselleşen dünya üzerinde hızla gelişen bilim ve teknoloji sayesinde doğa üzerinde üstünlük kurma çabasına dönüşmüştür. Bu çaba sonucunda insanoğlu çevreyi hızla tüketmiş hatta sömürmeye başlamıştır. Gittikçe yok olan doğal kaynakların ve doğal güzelliklerin kötü yönlü etkileri insanoğlunu tedbir almaya, hatalarıyla yüzleşmesine sebep olmuştur ve yeşili/doğayı koruma bilinci kavramının oluşumu gittikçe hızlanmıştır.

Hızla gelişen teknolojinin de bir getirisi olarak insanlığın doğa üzerindeki sert etkileri işletmeler açısından da yeni bir kavramın ortaya çıkmasını sağlamıştır. Başlıca amacı kar elde etmek olan işletmenin bir diğer amacı da faaliyetlerini devam ettirmek ve bunun yanı sıra faaliyetlerini devam ettiren çevreye karşı da sorumluluklarını yerine getirmektir. Gene bir tanımla çevre muhasebesi işletmelerin çevreye karşı olan sorumluluklarını yerine getirmeleri sonucunda almış oldukları önlemlerin muhasebeleştirilmesi ve bilgi sistemlerinden muhasebeleştirilme sonucunda elde edilen bilgi çıktılarının işletme paydaşlarına sunulmasıyken, yeşil muhasebe, küresel iklim değişikliğini önlemek için yapılan faaliyetlerin kapsamıdır. Her iki kavramın da asıl amacı çevre ile ilgili alınan tedbirlerin işletmenin maliyet hesaplarına olan etkisini tespit edilmesinin sağlanmasıdır. Literatürde bazı kaynaklar yeşil muhasebe ve çevre muhasebesi kavramlarını farklı tanımlarken, bazı kaynaklarda ise her iki kavramın da aynı amaca hizmet ettiği vurgulanmış ve Türkiye’de yeşil muhasebe politikası olmadığı için çevre muhasebesi ve yeşil muhasebe kavramları çalışmada birbirleri yerine kullanımı kabul edilmiştir.

Muhasebe eğitimi alan öğrenciler muhasebe meslek mensubu adaylarıdır ve direkt olarak muhasebe sistemi ile etkileşim halindedirler. Muhasebe eğitimi alan öğrencilerin yeşili/doğayı koruma bilinçlerinin yeşil muhasebe farkındalıkları üzerinde etkisini tespit etmeye yönelik olarak hazırlanan çalışmada ilk olarak yeşili/doğayı koruma bilinci ve yeşil muhasebe kavramları ile ilgili olarak kavramsal çerçeve oluşturulmuş ve akabinde literatürde yeşil muhasebe ile ilgili yapılan çalışmalar taranarak literatür başlığı altında sunulmuştur. Çalışmanın devam eden başlığında ise Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi bünyesinde öğrenim gören muhasebe eğitimi alan öğrenciler üzerinde gerçekleştirilen araştırmaya yer verilmiştir.

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

İnsanlığın doğa ile ilişkisi kâinatta var olması ile aynı yaştadır. İnsanoğlunun doğa ile bağlantısı, ondan faydalanma girişimleri ile başlayıp, ilerleyen zamanlarda ilmin gelişmesine paralel olarak onun üzerinde üstünlük kurma gayretine dönüşmüştür. Hızla gelişen teknolojinin desteğini alarak güçlenen insanlık, doğayı sınırsızca kullanmaya ve hatta istismar etmeye başlamıştır. Çevresel sorunlar olarak adlandırılan bu durumunun ezici etkileri karşısında insanlık nasıl başa çıkılabileceği konusunda sorgular olmuştur. Günden güne yitirilen doğal kaynaklar ve çevresel güzelliklerden mahrum kalmanın yarattığı rahatsızlık ve gelecek kaygısı gibi durumlar insanlığı tedbirler almaya, hatalarını sürdürmemeye yöneltmiştir. Bu perspektiften bakıldığında yeşili/doğayı koruma bilincinin oluşumu gittikçe hızlanmıştır. Fakat günümüz koşullarına uyum gösterebilen insanoğlu için yeşili/doğayı koruma bilinci artık bir takım değerlerin kaybolmasından sonra yasaklarla birlikte yaşamak değildir. Kişisel ve kamusal bir sorumluluk olarak yeşili/doğayı koruma bilinci kişinin dünü ile bugünü, geçmişle geleceği unutmadan, hem kendisine hem de çevreye saygılı olabilmesi demektir (Türküm, 1998, s. 172).

Doğa ve doğayı koruma bilinci kavramında esas olan insanoğludur. İnsanlığın doğa faktörünün merkezinde olması onu direkt ya da endirekt olarak şekillendirmektedir. İnsanoğlunun gittikçe doğa üzerindeki katı müdahaleleri işletmeler açısından da yeni bir kavram olan yeşil muhasebe kavramını ortaya çıkartmaktadır. Doğanın kirlenmesi tüm dünyanın ortak problemi olmasına rağmen çevrenin önemi günümüzde anlaşılmaya başlanmıştır. Kuruluşlar faaliyetlerini sürdürürken ve ürettikleri ürünlere karşılık çevresel ve sosyal yükümlülükleri konusunda günden güne daha fazla bilinçli olmaya başlamışlardır ve söz konusu bu bilincin oluşmasında kamusal baskıya ilave olarak muhasebe ve özellikle çevresel maliyetler büyük önem arz etmektedir (Lazol vd. 2008, s. 56).

Muhasebe bilimi açık bir sistemdir ve bu durum sürekli olarak çevresiyle etkileşim halinde olmasını sağlar. Söz konusu bu etkileşim sürecinde muhasebeye bilimine ait konular devamlı olarak değişime tabiidir. Gerçektende, çevresel sorunların gittikçe artmasından dolayı muhasebede, ekolojik, ekonomik, teknolojik ve sosyolojik çevresel koşullar göz önüne alınarak, yeni prensipler, ölçütler ve yöntemler oluşturmuştur (Sevilengül, 1996).

Şirketlerin, işletme amaçları doğrultusunda gerçekleştirmiş oldukları faaliyetler sonucunda ortaya çıkan farklı çevresel etkilerle ilgili fiziki ve finansal boyutların tespit edilebilmesi, ölçülebilmesi ve muhasebe sistemi dahilinde daha fazla belirgin hale gelmesi, şirketlerin gelecek kararlarında çevresel olgularla, gerekli verilen hazırlanabilmesi ve hazırlanan verilerin işletme paydaşlarına sunulabilmesi gerekmektedir. Muhasebe biliminin sosyal sorumluluk kavramı çerçevesinde muhasebe meslek mensubunun çevreyi korumaya yönelik mesleki açıdan bilgi çıktıları üretme sorumluluğu bulunmaktadır (Haftacı ve Soylu, 2007, s. 102) .

Çevre muhasebesi, şirketlerin çevresel sorumluluk hisleri ile çevresel faaliyetlerini aktif bir şekilde devam ettirebilmesinde, çevredeki doğal güzellikleri ve yeşilli korumak için uğraş veren çevreci imajlarını ilerletebilmelerinde ve kamuda artan çevresel duyarlılık sonucunda çevresel hareketlere cevap verebilmesinde, çevresel başarımlarını ve rekabet güçlerini artırabilmesinde, yönetim risklerini minimize edebilmesinde önemli bir yönetim aracı olmaktadır (Korukoğlu, 2014, s. 481).

Kaynaklarda çoğunlukla yeşil muhasebe ve çevre muhasebesi bir arada incelenmiştir. Çevre muhasebesi, işletmelerin çevresel faaliyetlerinin ve politikalarının, faaliyetleri sonucunda ortaya çıkan çevresel maliyetler ile ilgilenirken, yeşil muhasebe global iklim değişikliğini önlemek için yapılan faaliyetler ile ilgilidir. Türkiye’de herhangi bir yeşil muhasebe politikası olmadığı için yeşil muhasebesi kavramı ile ilgili olarak çok sayıda çalışmaya rastlanmamıştır. Buna ek olarak yapılan araştırmalar sonucunda çevre muhasebesi ve yeşil muhasebesi kavramlarının bir arada kullanılarak iki kavramında bir olduğunu ifade eden çalışmalarda mevcuttur (Yılmaz ve Şahin, 2017, s. 112).

3. LİTERATÜR ÖZETİ

Lazol vd. (2008), “Sürdürülebilir Bir Çevre İçin Çevre Muhasebesi ve Kobilere Yönelik Bir Araştırma” isimli çalışmalarında Bursa ilinde 258 işletmeye anket uygulamışlar ve %67’sinin çevre muhasebesini uyguladığını %33’ünün ise uygulamadığını tespit etmişlerdir. Anket uygulamasına katılan işletmelerin, özellikle arıtma maliyetleri ve atıklarını önlemeye yönelik katlandıkları maliyetleri arttırmaları, sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması konusundaki bilincin arttırdığı sonucuna ulaşmışlardır.

Coşkun ve Karaca (2008), ülkemizde faaliyet gösteren KOBİ’lerin katlanmak zorunda oldukları çevresel maliyetlerin üretim maliyetleri içerisindeki yerini ele almışlar ve metal işleme sektöründe faaliyet gösteren KOBİ’nin çevre maliyetleri incelenerek üç ana başlık altında toplanmıştır. Yapılan çalışma sonuçlarına göre, beş yıllık bir plan çerçevesinde, uygulamaya konu olan işletmelerin çevre koruma amaçlı olarak yapacağı ek maliyetlerin yıllık işletme maliyetlerinin %7’si oranında gerçekleşeceği belirlenmiştir.

Otlu ve Kaya (2010), yaptıkları çalışmada Elazığ ilinde faaliyet gösteren meslek mensuplarına, meslek mensuplarının çevre konusu ve çevre muhasebesi hakkındaki düşünceleri tespit edilmesi amacıyla anket uygulamışlardır. Yapılan çalışma sonucunda ise meslek mensuplarının çevresel maliyetlerin muhasebeleştirilmesini anlamakta olduklarını ve en önemli amaç olarak sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması olduğunu tespit etmişlerdir.

Aydın (2012), konaklama işletmelerinde çevre muhasebesi uygulamalarını incelemek ve çevresel maliyetlerin yaşam döngüsü değerlemesini amaçlamışlar ve bu amaç doğrultusunda çevre muhasebesinin yoğun olarak kullanıldığı Birleşik Krallık’ta faaliyetlerine devam eden konaklama

şirketleri ile Türkiye’de faaliyetlerine devam eden konaklama şirketlerinin yaşam döngüsü boyunca oluşan çevresel maliyetleri ve çevre muhasebesi uygulamaları inceleyerek birbirleri ile karşılaştırmışlardır. Yapılan araştırma da Birleşik Krallık’ta faaliyet gösteren konaklama işletmelerinin, Türkiye’de faaliyet gösteren konaklama işletmelerine göre satınalma, su tüketimi, enerji tüketimi zararlı madde kullanımı ile atık yönetimine ilişkin kararlarda, çevreye daha fazla duyarlı oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Kızıl vd. (2014), “Çevre muhasebesinin önemi üzerine Yalova ilinde bir uygulama” isimli çalışmalarında Yalova ilinde faaliyet gösteren meslek mensuplarına çevre muhasebesi baz alınarak mülakat soruları yöneltilmiş ve çevre muhasebesinin öneminin arttığını, bu konuda bilinç seviyesinin yükseldiği sonucuna ulaşmışlardır.

Korukoğlu (2014), yapmış olduğu çalışmada İzmir İli’nde çeşitli sektörlerde faaliyet gösteren şirketlerin çevre muhasebesi konularına yaklaşımlarını tespit etmeyi amaçlamıştır. İstatistiksel sonuçlar değerlendirildiğinde, şirketlerin iş ve dış bilgi gruplarına karşı çevresel sorumluluklarının yerine getirmede çevre muhasebesinin şirketlere önemli katkılar sağladığı ve gelecekte de sağlayacağı konusunda farkındalığa sahip olduklarını tespit etmişlerdir.

Korukoğlu (2015), İzmir ilinde çeşitli sektörlerde faaliyet gösteren işletmelerde çevre muhasebesi uygulaması ve diğer çevresel alanlara yönelik hangi faaliyetlerin gerçekleştirildiğini ve gelecekte gerçekleştirilmek istendiğini araştırmak amacıyla yapmış olduğu çalışmada, işletmelerin sağlık konusunun ön plana çıktığı, çevresel performans ve kamu sağlığına yönelik geliştirmelerin yapılması, araştırma ve geliştirme çalışmalarıyla çevre dostu ürünler geliştirmesi ve çevre muhasebesi uygulamasında var olan muhasebe sisteminin gözden geçirilmesi faaliyetlerine verilen yanıtların beklenen frekansın iki katı üzerinde olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Ceyhan ve Ada (2015) işletmelerdeki çevresel duyarlılık kavramının önemini tespit etmek amacıyla yaptıkları çalışmada, çevreye duyarlı işletmeciliğin, yönetim, muhasebe-finance, halkla ilişkiler, pazarlama, üretim, araştırma ve geliştirme, insan kaynakları ve bilgi teknolojileri boyutlarının söz konusu işletmelerde yeşili/doğayı koruma bilincinin arttığı sonucuna ulaşmışlardır.

Bilen ve Seyitoğulları (2016), Diyarbakır ili sanayi sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin çevresel konuları ve çevre muhasebesi algıları tespit etmek amacıyla yapmış oldukları çalışmada, şeffaflık-hesap verebilirlik, sorumluluk-imaj, değerlendirme- önleme, belgeleme- kayıtlama hipotezleri kabul edilmiş, işletmelerin çevresel sorunları önlemeye yönelik yatırımların olup olmaması ile çevresel konular ve çevre muhasebesine ilişkin algılarında yüksek oranda farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Yılmaz ve Şahin (2017), “Muhasebe Dersi Alan Öğrencilerin Yeşil Muhasebe Konusundaki Algıları ve Farkındalıkları” isimli çalışmalarında muhasebe dersi alan öğrencilerin sürdürülebilirlik, temiz

çevre, temiz üretim vb. konularında algılarının tespit edilerek yeşil muhasebe ile ilgili farkındalık düzeylerini ölçmeyi amaçlamışlardır. Yılmaz ve Şahin yaptıkları araştırma sonucunda staj/iş tecrübesi olan öğrencilerin yeşil muhasebe konusundaki farkındalıklarının daha yüksek olduğu ve bankacılık sigortacılık bölümü öğrencilerinin yeşili/doğayı koruma bilinci faktörüne verdikleri yanıtların diğer bölüm öğrencilerine kıyasla daha düşük olduğunu tespit etmişlerdir.

4. ARAŞTIRMA

Bu başlık altında, araştırmanın konusu ve amacı, evreni ve örnekleme, sayıltıları ve yöntemi başlıkları ile araştırmanın hipotezleri, güvenilirlik analizi ve araştırma anketinden elde edilen verilerin analizleri yer almıştır.

4.1. Araştırmanın Konusu ve Amacı

Doğa ve insanoğlunun ilişkisi evrenin var oluşundan beri devam etmektedir. Bu nedenle yeşili/doğayı koruma bilinci ve çevre kavramında temel olan insanoğlunun kendisidir. Dolayısıyla insan doğayı direkt ya da dolaylı bir şekilde şekillendirmektedir. Her geçen gün insanlığın doğa üzerindeki kötü yönlü etkileri muhasebe bilimi açısından yeni bir kavramın ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Bu bağlamda yeşili/doğayı koruma bilinci ve yeşil muhasebe hakkında öğrencilerin görüşlerinin tespit edilmesi çalışmanın konusunu, bu konu dahilinde ise muhasebe eğitimi alan öğrencilerde yeşili/doğayı koruma bilincinin yeşil muhasebe üzerindeki etkisini ölçmek çalışmanın amacını oluşturmaktadır.

4.2. Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Araştırmanın kapsamını Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Bucak Hikmet Tolunay Meslek Yüksekokulu ve Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu bünyesinde öğrenim gören muhasebe eğitimi alan öğrenciler oluşturmaktadır. Söz konusu öğrencilerin tamamına ulaşmak zaman ve fayda açısından zorlayıcı olabileceği için öğrenciler gönüllük esasına göre çalışmaya dahil edilmiş ve bağlamda çalışma 138 öğrenci üzerinden tamamlanmıştır.

4.3. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmanın verileri yüz yüze görüşülerek anket yöntemi ile elde edilmiştir. Anket, Yılmaz ve Şahin (2017)'in çalışmalarından faydalanarak hazırlanmıştır. Araştırmada kullanılan anket formu iki bölümden oluşmakta, birinci bölümde katılımcıları tanımaya yönelik 10 tanımlayıcı soru bulunurken, ikinci bölümde likert ölçeğe göre hazırlanmış yeşili/doğayı koruma bilinci ve çevre muhasebesi kavramları hakkındaki görüşleri tespit etmeye yönelik 21 yargı belirten sorudan oluşmaktadır.

Anketin birinci kısmını oluşturan sorular çoktan seçmeli, ikinci kısmını oluşturan sorular ise 5'li likert ölçeğe göre hazırlanmıştır. Likert ölçekler (1) "Kesinlikle Katılmıyorum", (2) "Katılmıyorum", (3) "Kararsızım", (4) "Katılıyorum" ve son olarak (5) "Kesinlikle Katılıyorum" şeklinde hazırlanmıştır.

Çalışma sonunda elde edilen veriler matematiksel ve istatistiksel yöntemler kullanılarak analize tabii tutulmuştur.

Araştırmada öncelikle araştırmanın amacına uygun olarak hazırlanan soruların güvenilirlik analizleri gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın birinci kısmını oluşturan sorular yüzde ve frekans yöntemi ile tablolaştırılmış ve akabinde ikinci bölümü oluşturan sorular regresyon analizine tabii tutulmuştur ve devam eden bölümde araştırmanın hipotezleri test edilmiştir.

4.4. Araştırmanın Hipotezleri

Muhasebe eğitimi alan öğrenciler üzerinde yeşili/doğayı koruma bilincinin yeşil muhasebe üzerindeki etkisini ölçmek amacıyla “Muhasebe eğitimi alan öğrencilerde, yeşili/doğayı koruma bilincinin yeşil muhasebe kavramı ile ilgili olduğu istatistiksel olarak anlamlıdır.” Araştırmanın ana hipotezini oluştururken alt hipotezler ise şu şekildedir;

H1: Muhasebe eğitimi alan öğrencilerde yeşili/doğayı koruma bilincinin, yeşil muhasebe uygulamalarının temiz ve güvenli üretimi arttıracığına yönelik yargıları ile ilgili olduğu istatistiksel açıdan anlamlıdır.

H2: Muhasebe eğitimi alan öğrencilerde yeşili/doğayı koruma bilincinin, çevre problemlerinin çözümü için işletmelerin yeşil muhasebe uygulamalarını yürütmeleri gerektiğine yönelik tutumları ile ilgili olduğu istatistiksel açıdan anlamlıdır.

H3: Muhasebe eğitimi alan öğrencilerde yeşili/doğayı koruma bilincinin, yeşil muhasebe uygulamalarının doğal kaynakların gereksiz tüketiminin sınırlandırılmasında yararlı olacağına yönelik tutumları ile ilgili olduğu istatistiksel açıdan anlamlıdır.

H4: Muhasebe eğitimi alan öğrencilerde yeşili/doğayı koruma bilincinin, işletmelerin yeşil muhasebe uygulamalarına katılmaları devlet tarafından zorunlu hale getirilmesine yönelik tutumları ile ilgili olduğu istatistiksel açıdan anlamlıdır.

H5: Muhasebe eğitimi alan öğrencilerde yeşili/doğayı koruma bilincinin, işletme ve çevre arasındaki ilişkinin yeşil muhasebe ile raporlanabilirliğine yönelik tutumları ile ilgili olduğu istatistiksel açıdan anlamlıdır.

H6: Muhasebe eğitimi alan öğrencilerde yeşili/doğayı koruma bilincinin, yeşil muhasebe uygulamalarının ekosistemi koruyucu olduğuna yönelik tutumları ile ilgili olduğu istatistiksel açıdan anlamlıdır.

H7: Muhasebe eğitimi alan öğrencilerde yeşili/doğayı koruma bilincinin, işletmelerin yeşil muhasebe uygulamalarının bir parçası olarak çevre politikalarını belirlemeleri gerektiğine yönelik tutumları ile ilgili olduğu istatistiksel açıdan anlamlıdır.

H8: Muhasebe eğitimi alan öğrencilerde yeşili/doğayı koruma bilincinin, yeşil muhasebe uygulamalarının dolaylı olarak işletmelerin maliyetlerinin düşürülmesinde katkıda bulunduğu yöneltik tutumları ile ilgili olduğu istatistiksel açıdan anlamlıdır.

H9: Muhasebe eğitimi alan öğrencilerde yeşili/doğayı koruma bilincinin, yeşil muhasebe uygulamalarının biyoçeşitliliğin sürdürülmesinde yararlı olacağına yönelik tutumları ile ilgili olduğu istatistiksel açıdan anlamlıdır.

H10: Muhasebe eğitimi alan öğrencilerde yeşili/doğayı koruma bilincinin, yeşil muhasebe uygulamalarının üretim sırasında ortaya çıkan atıkların yönetiminde yararlı olacağına yönelik tutumları ile ilgili olduğu istatistiksel açıdan anlamlıdır.

H12: Muhasebe eğitimi alan öğrencilerde yeşili/doğayı koruma bilincinin, yeşil muhasebe uygulamalarının su kullanımı ve yönetiminde yararlı olacağına yönelik tutumları ile ilgili olduğu istatistiksel açıdan anlamlıdır.

H13: Muhasebe eğitimi alan öğrencilerde yeşili/doğayı koruma bilincinin, yeşil muhasebe uygulamalarının sera gazı salınımı (CO₂) yönetmekte yararlı olacağına yönelik tutumları ile ilgili olduğu istatistiksel açıdan anlamlıdır.

H14: Muhasebe eğitimi alan öğrencilerde yeşili/doğayı koruma bilincinin, yeşil muhasebe uygulamalarının enerji tasarrufunu arttıracığına yönelik tutumları ile ilgili olduğu istatistiksel açıdan anlamlıdır.

4.5. Güvenirlilik Analizi

Tablo 1. Güvenirlilik Analizi Sonuçları.

Cronbach's Alpha	N of Items
0,777	7
0,934	14
0,930	21

Araştırma hipotezlerinin test edildiği sorulardan elde edilen verilerin birinci katılımcıların kısmi yeşili/doğayı koruma bilincini tespit etmeye yönelik olup, bu sorulara uygulanan güvenirlilik analizi sonucunda Cronbach's Alpha değeri 0,777 olarak bulunmuştur. Bu değer Kalaycı (2009:405)'ya göre $0,60 < \alpha < 0,80$ aralığında olduğu için ölçek oldukça güvenilir olarak kabul edilmektedir. Anket sorularının ikinci kısmi ise katılımcıların yeşil muhasebe kavramına yönelik bakış açılarının tespit edilmesine yönelik olarak hazırlanmıştır. Bu sorulara uygulanan analiz sonucunda ise Cronbach's Alpha değeri 0,934'tür ve elde edilen bu değeri $0,80 < \alpha < 1,00$ aralığında olduğu için ölçek yüksek güvenirliliktedir. Katılımcılara yöneltilen soruların tamamı analize tabii tutulduğunda ise güvenirlilik değeri 0,930 olarak saptanmıştır. Elde edilen bu değeri de $0,80 < \alpha < 1,00$ aralığında olduğu için sorular bütün şekilde yüksek derecede güvenirlilik seviyesindedir.

4.6. Araştırmanın Bulguları

Bu başlık altında araştırmaya ait tanımlayıcı sorularda elde edilen verilerin yüzde ve frekans dağılımları ile araştırmanın ana hipotezi ve alt hipotezlerinin analiz sonuçları ortaya konulmuştur.

4.6.1. Araştırmanın Tanımlayıcı Sorularının Frekans ve Yüzde Analizleri

Araştırmanın tanımlayıcı sorularından cinsiyet, yaş, bölüm, sınıf, not ortalaması, öğrenim türü, mezuniyet sonrası muhasebe mesleği ile ilgili bir kariyer düşünüp düşünülmediği, eğitimleri sırasında yeşil muhasebe ile ilgili ders alıp almadıkları, öğrencilerin yeşil muhasebe kavramını makale, kitap, internet vb. kaynaklardan okuyup okumadıkları ve yeşil muhasebe kavramını sadece isim olarak bilip bilmedikleri ile ilgili ifadelerin yüzde ve frekans dağılımları gösterilmektedir.

Tablo 2. Tanımlayıcı Sorulardan Cinsiyet, Yaş, Bölüm, Sınıf, Not Ortalaması ve Öğrenim Türü İle İlgili Yüzde ve Frekans Dağılımları.

Tanımlayıcı Sorular	Seçenekler	Frekans	Yüzde
Cinsiyet	Kadın	81	58,7
	Erkek	57	41,3
	TOPLAM	138	100,0
Yaş	19 Yaş ve Altı	31	22,5
	20-21 Yaş Aralığı	83	60,1
	22-25 Yaş Aralığı	24	17,4
	25 Yaş ve Üstü	0	0,0
	TOPLAM	138	100,0
Bölüm	Lojistik	17	12,3
	Muhasebe ve Vergi Uygulamaları	42	30,4
	İşletme Yönetimi	11	8,0
	Dış Ticaret	13	9,4
	Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı	37	26,8
	Sağlık Kurumları İşletmeciliği	18	13,0
	TOPLAM	138	100,0
Sınıf	1.Sınıf	113	81,9
	2.Sınıf	25	18,1
	TOPLAM	138	100,0
Ortalama	1,00-1,99	13	9,4
	2,00-2,49	38	27,5
	2,50-2,99	41	29,7
	3,00-3,49	35	25,4
	3,50-4,00	11	8,0
	TOPLAM	138	100,0
Öğrenim Türü	Normal Öğretim	138	100,0
	İkinci Öğretim	0	0,0
	TOPLAM	138	100,0

Tablo 2’de anket uygulamasına katılan toplam 138 öğrencinin 81’ini yani %58,7’sini kadın, 57’sini yani %41,3’ünü erkek öğrenciler oluşturmaktadır. Analiz sonucunda elde edilen verilere göre kadın katılımcıların erkek katılımcılara göre %17,4’lük bir farkla göre çoğunlukta olduğu görülmektedir.

Uygulamaya katılan katılımcıların 17'si (%12,3) lojistik, 42'si (%30,4) muhasebe ve vergi uygulamaları, 11'i (%8,0) işletme yönetimi, 13'ü (%9,4) dış ticaret, 37'si (26,8)'si büro yönetimi ve yönetici asistanlığı ve son olarak 18'i (%13,0) sağlık kurumları işletmeciliği bölümlerinde öğrenim görmektedir. Söz konusu öğrencilerin 113'ü (%81,9) 1. Sınıf, 25'i (18,1) 2. Sınıf öğrencileridir. Elde edilen verilere göre öğrencilerin 13'ü yani %9,4'ü 1,00-1,99 not ortalaması, 38'i yani %27,5'i 2,00-2,49 not ortalaması, 41'i yani %29,7'si 2,50-2,99 not ortalaması, 35'i yani %25,4'ü 3,00-3,49 not ortalaması ve son olarak 11'i yani %8,0'ı 3,50 ve üstü not ortalamasına sahiptir. Öğrencilerin öğrenim türü yüzde ve frekansları incelendiğinde ise ulaşılan tüm öğrencilerin normal öğretimde öğrenim gördükleri saptanmıştır.

Tablo 3. Tanımlayıcı Soruların Yüzde ve Frekans Dağılımları.

Tanımlayıcı Sorular	Seçenekler	Frekans	Yüzde
Mezun Olunca Muhasebe Mesleği ile İlgili Bir Kariyer Düşünüyor musunuz?	Evet	30	21,7
	Hayır	77	55,8
	Kararsızım	31	22,5
	TOPLAM	138	100
Eğitim Sırasında Yeşil Muhasebe ile İlgili Ders Aldınız mı?	Evet	0	0,0
	Hayır	138	100,0
	TOPLAM	138	100
Yeşil Muhasebe kavramını makale, kitap, internet vb. kaynaklardan okudunuz mu?	Evet	10	7,2
	Hayır	128	92,8
	TOPLAM	138	100
Yeşil Muhasebe Kavramını İsim Olarak Biliyor Musunuz?	Evet	44	31,9
	Hayır	94	68,1
	TOPLAM	138	100

Tablo 3'te araştırmaya gönüllülük esasına göre katılan öğrencilerin "Gelecekte muhasebe mesleği ile kariyer düşünüyor musunuz?" sorusuna 30'u "Evet", 77'si "Hayır" ve 31'i "Kararsızım" yanıtını vermişlerdir ve yapılan frekans analizi sonucunda söz konusu soruya ait cevapların frekansları sırasıyla %21,7, %55,8 ve %22,5 olduğu saptanmıştır. Tabloya göre anket uygulamasına katılan öğrencilerin tamamının eğitimleri sırasında yeşil muhasebe ile ilgili ders almadıkları ancak öğrencilerin 10'unun yani %7,2'sinin yeşil muhasebesi kavramı ile ilgili makale, kitap, internet vb. kaynaklardan okuduğunu, 128'inin yani %92,8'inin ise okumadığı görülmektedir. Son olarak "Yeşil Muhasebe Kavramını İsim Olarak Biliyor Musunuz?" sorusuna 44 öğrenci "Evet", 94 öğrenci ise "Hayır" yanıtını vermiştir.

4.6.2. Araştırmanın Hipotezlerinin Analizi

Tablo 4. Yeşili/Doğayı Koruma Bilinci ve Yeşil Muhasebe Kavramı

	R Square	Durbin-Watson	VIF	B	F	Sig.
Regression	0,342	1,852	1,000	0,636	70,779	0,000

“Muhasebe eğitimi alan öğrencilerde yeşili ve doğayı korumaya yönelik olumlu davranışlarında, yeşili/doğayı koruma bilincinin yeşil muhasebe kavramı ile ilgili olduğu istatistiksel açıdan anlamlıdır” hipotezini test etmek amacıyla hazırlanan anket sorularına uygulanan regresyon testi sonuçları tablo 4’te gösterildiği gibidir. Tablo incelendiğinde $F=70,779$, $Sig.=0,000$ değeri $0,05$ anlamlılık düzeyinde oluşturulan modelin bir bütün olarak anlamlı olduğu görülmektedir. Ayrıca Durbin Watson= $1,852$ değerinin $1,5-2,5$ aralığında olmasıyla modelde otokorelasyon yoktur ve $1,000$ ’lık VIF değeri de bağımsız değişkenler arasında çoklu bir bağlantı olduğunu göstermektedir. Modelin R^2 değeri $0,342$ ’dir ve bu durum katılımcıların yeşili/doğayı koruma bilinçlerindeki değişmelerin $\%34,2$ ’lik kısmı, yeşil muhasebeye olan olumlu yaklaşımlarındaki değişmeler tarafından açıklanmaktadır. Son olarak yeşili/doğayı koruma bilinclerinde meydana gelen 1 birimlik artış, yeşil muhasebe kavramına yönelik olan olumlu yargılarını $0,636$ birim artırmaktadır.

Tablo 5. Yeşili/Doğayı Koruma Bilinci ve İşletmelerin Çevresel Performanslarının Raporlanması

	R Square	Durbin-Watson	VIF	B	F	Sig.
Regresion	0,154	1,977	1,000	0,626	24,634	0,000

Tablo 5’te yapılan regresyon testi sonuçlarında F değeri $26,634$; sig değeri ise $0,000 \leq 0,05$ olduğu için $H1$ hipotezi kapsamında oluşturulan model istatistiksel açıdan bir bütün olarak anlamlıdır. Modelin R^2 değeri $0,488$ ’tir ve bu duruma göre katılımcıların yeşili/doğayı korumaya olan bilinçleri ve duyarlılıklarında değişimin $\%15,4$ ’lük kısmı, işletmelerin çevresel performanslarını raporlaması gerektiğine olan farkındalıkları tarafından açıklanmaktadır. Buna ilaveten Durbin-Watson testi sonucunda elde edilen $1,977$ değeri modelde otokorelasyon olmadığı göstermektedir (Kalaycı:2009). $H1$ hipotezini oluşturan sorulara yapılan regresyon analizi sonucunda araştırmaya katılan katılımcıların yeşili/doğayı koruma bilinclerindeki 1 birimlik artışta, işletmelerin yeşil muhasebe sayesinde çevresel performanslarını raporlaması gerektiğine yönelik düşüncelerini $0,154$ birim artırmaktadır ve $1,000$ ’lık VIF değeri bağımsız değişkenler arasında çoklu bağlantı olduğunu göstermektedir.

Tablo 6. Yeşili/Doğayı Koruma Bilinci ve Yeşil Muhasebe Uygulamalarının Temiz ve Güvenli Üretimi Artırması

	R Square	Durbin-Watson	VIF	B	F	Sig.
Regresion	0,181	1,832	1,000	0,621	30,11	0,000

Tablo 6’da $H2$ hipotezine uygulanan analiz sonuçları yer almaktadır. İncelenen analiz sonuçlarına göre oluşturulan modelin $F=30,111$; $Sig= 0,000$ sonucu $0,05$ anlamlılık düzeyince istatistiksel açıdan bir bütün olarak anlamlıdır. Araştırma kapsamında ulaşılan öğrencilerin,

yeşili/doğayı koruma bilinçlerindeki değişimin %18,1'lik kısmı, yeşil muhasebe uygulamalarının temiz ve güvenli üretimi arttıracığına yönelik düşüncelerindeki değişimler tarafından açıklanmaktadır. Yapılan analiz sonucunda öğrencilerin yeşili/doğayı koruma bilinçlerindeki 1 birimlik artış, yeşil muhasebe uygulamalarının temiz ve güvenli üretimi arttıracığına yönelik farkındalıklarını 0,621 birim artırmaktadır. Ayrıca modelde DW=1,832 değeri otokorelasyon olmadığını ve 1,000'lik VIF değeri bağımsız değişkenler arasında çoklu bağlantı olduğunu göstermektedir.

Tablo 7. Yeşili/Doğayı Koruma Bilinci ve Çevre Problemlerin Çözümü İçin İşletmelerin Yeşil Muhasebe Uygulamalarını Yürütmesinin Gerekliliği

	R Square	Durbin-Watson	VIF	B	F	Sig.
Regression	0,301	1,866	1,000	0,799	58,449	0,000

Yukarıdaki tabloda H3 hipotezine uygulanan analiz sonuçları incelendiğinde F=58,449, Sig=0,000 olması oluşturulan modelin 0,005 anlamlılık düzeyince bir bütün olarak anlamlı olduğu göstermektedir. Uygulamaya katılan öğrencilerin yeşili/doğayı koruma bilinçlerindeki değişimin %30,1'lik kısmı, çevre problemlerinin çözümü için işletmelerin yeşil muhasebe uygulamalarını yürütmeleri gerektiğini düşüncesi üzerindeki etkisinin kabulündeki değişimler tarafından açıklanmaktadır. Katılımcıların yeşili/doğayı koruma bilinçlerinde ki 1 birimlik artış ise çevre problemlerinin çözümü için yeşil muhasebe uygulamalarının yürütülmesi gerektiğini düşüncesini 0,301 birim artırmaktadır. Buna ilaveten Durbin Watson katsayısının 1,866 değeri modelde bir otokorelasyona rastlanmadığını ve VIF değerinin 1,000 olması da bağımsız değişkenler arasında çoklu bir bağlantının olduğunu göstermektedir.

Tablo 8. Yeşili/Doğayı Koruma Bilinci ve Yeşil Muhasebe Uygulamalarının Doğal Kaynakların Gereksiz Tüketimini Sınırlandırılması

	R Square	Durbin-Watson	VIF	B	F	Sig.
Regression	0,212	2,182	1,000	0,665	36,600	0,000

H4 hipotezi kapsamında üniversite öğrencilerine yönelik yapılan analiz sonuçlarında kurulan model 0,005 anlamlılık düzeyince bir bütün olarak anlamlıdır ve ayrıca R²=0,212 değeri yeşili/doğayı koruma bilincindeki değişimin %21,2'lik kısmının yeşil muhasebe uygulamalarının doğal kaynakların gereksiz tüketiminin sınırlandırılmasında yararlı olacağına yönelik düşünceleri tarafından açıklanmaktadır. Oluşturulan modele uygulanan Durbin Watson testi sonucunda modelde otokorelasyon olmadığı ve VIF değerinin 1,000 olmasıyla da bağımsız değişkenler arasında çoklu bağlantı olduğu görülmektedir. Regresyon analizi sonucunda ise katılımcıların yeşili/doğayı koruma bilinçlerindeki 1 birimlik artış, yeşil muhasebe uygulamalarının doğal kaynakların gereksiz tüketiminin sınırlandırılmasına yararlı olacağı düşüncesi 0,665 birim artırmaktadır.

Tablo 9. Yeşili/Doğayı Koruma Bilinci ve İşletmelerin Yeşil Muhasebe Uygulamalarına Katılmaları Devlet Tarafından Zorunlu Hale Getirilmesi

	R Square	Durbin-Watson	VIF	B	F	Sig.
Regression	0,218	1,993	1,000	0,768	37,554	0,000

Tablo 9'da araştırma kapsamında uygulanan analiz sonuçlarına göre kritik p değerinin 0,05 anlamlılık düzeyince bir bütün olarak her düzeyde istatistiksel açıdan anlamlı olduğu, 1,993 D.W katsayısının 1,5-2,5 aralığında olduğu için modelde otokorelasyon olmadığı ve ayrıca 1,000'lik VIF değerinin bağımsız değişkenler arasında çoklu bir bağlantının olduğu görülmektedir. Katılımcı öğrencilerin yeşili/doğayı koruma bilinçlerindeki değişimlerin %21,8'lik kısmı, işletmelerin yeşil muhasebe uygulamalarına katılmaları devlet tarafından zorunlu hale getirilmesine yönelik düşünceleri tarafından açıklanmakta olup, yeşili/doğayı koruma bilinçlerindeki 1 birimlik artış ise işletmelerin yeşil muhasebe uygulamalarına katılmaları devlet tarafından zorunlu hale getirilmesine yönelik düşüncelerini 0,768 birim artırmaktadır.

Tablo 10. Yeşili/Doğayı Koruma Bilinci ve İşletme ve Çevre Arasındaki İlişkinin Yeşil Muhasebe İle Raporlanabilirliği

	R Square	Durbin-Watson	VIF	B	F	Sig.
Regression	0,160	1,587	1,000	0,543	25,855	0,000

Tablo 10, F=25,855; sig=0,000≤0,05 değeri yapılan analizler sonucunda modelin kritik p değeri düzeyince bir bütün olarak anlamlı olduğu, VIF değerinin 1,000 olması ve D.W katsayısının 1,587 olması, modelde bağımsız değişkenler arasında çoklu bir bağlantı olduğunu, otokorelasyonun ise olmadığını göstermektedir. Modelin R Square değeri 0,160'dır ve bu sonuçla beraber katılımcıların yeşili/doğayı koruma bilinçlerindeki değişiminin 0,160'lık yani %16'lık kısmı, işletme ve çevre arasındaki ilişki yeşil muhasebe uygulamaları ile raporlanması düşüncesi tarafından açıklanmaktadır. Ayrıca yeşili/doğayı koruma bilinçlerindeki 1 artış, işletme ve çevre arasındaki ilişkinin yeşil muhasebe uygulamaları sayesinde raporlanabilirliği düşüncesini 0,543 birim artırmaktadır.

Tablo 11. Yeşili/Doğayı Koruma Bilinci ve Yeşil Muhasebe Uygulamalarının Ekosistemi Koruyucu Nitelikte Olması

	R Square	Durbin-Watson	VIF	B	F	Sig.
Regression	0,191	1,987	1,000	0,648	32,072	0,000

Yapılan anket çalışmasında H7 kapsamında hazırlanan anket sorularının regresyon analizi sonuçları Tablo 11'de gösterilmektedir. İncelenen D.W katsayısı ve VIF değerlerine göre modelde otokorelasyon olmadığı ve bağımsız değişkenler arasında çoklu bir bağlantının olduğunu, kritik p

değerinin 0,05 anlamlılık düzeyinin altında olması ise modelin istatistiksel açıdan bir bütün olarak anlamlı olduğunu göstermektedir. Regresyon analizi sonuçlarına göre katılımcıların yeşili/doğayı koruma bilinçlerindeki değişimlerin %19,1' lik kısmı yeşil muhasebe uygulamalarının ekosistemi koruyucu olduğuna yönelik inançları tarafından açıklanmakta, ve bilince yönelik 1 birimlik artış, yeşil muhasebe uygulamalarının ekosistemi koruyucu olduğuna yönelik inançlarını 0,648 birim artırmaktadır.

Tablo 12. Yeşili/Doğayı Koruma Bilinci ve İşletmelerin Yeşil Muhasebe Uygulamalarının Bir Parçası Olarak Çevre Politikalarını Belirlemeleri

	R Square	Durbin-Watson	VIF	B	F	Sig.
Regression	0,243	1,821	1,000	0,744	43,625	0,000

Tablo 12'de H8 hipotezi kapsamında hazırlanan sorulara uygulanan analiz sonuçlarına göre Sig. değerinin 0,000 olmasıyla model bir bütün olarak anlamlıdır. D.W. katsayısı değerine göre modelde otokorelasyona saptanmamıştır. $R^2=0,243$ olmasıyla "katılımcıların yeşili/doğayı koruma bilincindeki değişimlerin %24,3'lük kısmının, işletmelerin yeşil muhasebe uygulamasının bir parçası olarak çevre politikalarının belirlenmesi gerektiğine yönelik yargıları tarafından açıklanmaktadır" yorumu yapılabilmektedir. Anket uygulamasına katılan öğrencilerin yeşili/doğayı koruma bilinçlerindeki 1 birimlik artış, işletmelerin çevre politikaları belirlenmesi gerektiğine yönelik yargılarını 0,744 birim artırmaktadır. Ayrıca yukarıdaki tabloya göre modelde bağımsız değişkenler arasında çoklu bir bağlantı olduğu da görülmektedir.

Tablo 13. Yeşili/Doğayı Koruma Bilinci ve Yeşil Muhasebe Uygulamalarının Dolaylı Olarak İşletmelerin Maliyetlerini Düşürmesi

	R Square	Durbin-Watson	VIF	B	F	Sig.
Regression	0,148	2,286	1,000	0,566	23,654	0,000

H9 hipotezini destekleyen sorulara yapılan analiz sonucunda oluşturulan model 0,05 anlamlılık düzeyince istatistiksel açıdan bir bütün olarak anlamlıdır ayrıca, D.W katsayısının 1,5-2,5 düzeyinde olduğu için modelde otokorelasyon yoktur. Regresyon analizi sonucuna göre R Square değeri %14,8'dir. Bu durumda katılımcıların yeşili/doğayı koruma bilinçlerinin %14,8'lik kısmı, yeşil muhasebe uygulamalarının işletme maliyetlerinin dolaylı olarak düşürülmesine katkıda bulunacağına yönelik yargılarındaki değişimler tarafından açıklanmaktadır ve buna ilaveten öğrencilerin yeşili/doğayı koruma bilinçlerindeki 1 birimlik artış, maliyetlerin düşürülmesinde yeşil muhasebe uygulamaların olumlu etkisine yönelik yargıyı 0,566 birim artırmaktadır. Ayrıca $VIF=1,000$ değer, bağımsız değişkenler arasında çoklu bağlantı olduğunu göstermektedir.

Tablo 14. Yeşili/Doğayı Koruma Bilinci ve Yeşil Muhasebe Uygulamalarının Biyoçeşitliliği Sürdürmesi

	R Square	Durbin-Watson	VIF	B	F	Sig.
Regression	0,181	1,729	1,000	0,662	30,107	0,000

H10 hipotezini test etmek amacıyla uygulanan analiz sonuçlarına göre modelde otokorelasyon yoktur ve bağımsız değişkenler arasında çoklu bağlantı söz konusudur. $F=30,107$, $P=0,000$ değeri modelin literatürde yer alan anlamlılık düzeyince bir bütün olarak anlamlı olduğunu göstermektedir. Anket uygulamasına katılan öğrencilerin yeşili/doğayı koruma bilinçlerindeki %18,1'lik değişim, yeşil muhasebe uygulamalarının biyoçeşitliliğin sürdürülmesinde yararlı olacağına yönelik yargılarındaki değişimler tarafından açıklanmaktadır ve ayrıca bilince ait 1 birimlik artış, katılımcıların yargılarını 0,662 birim arttırmaktadır.

Tablo 15. Yeşili/Doğayı Koruma Bilinci ve Yeşil Muhasebe Uygulamalarının Üretim Sırasında Ortaya Çıkan Atık Yönetimi

	R Square	Durbin-Watson	VIF	B	F	Sig.
Regression	0,153	1,964	1,000	0,606	24,338	0,000

Araştırmanın 11 hipotezine ait analiz sonuçları yukarıdaki tabloda gösterildiği gibidir. Yapılan analiz sonuçları incelendiğinde kritik p değerinin 0,05'ten küçük olmasıyla hipotez kapsamında oluşturulan model bir bütün olarak istatistiksel açıdan anlamlıdır. R Square değeri 0,153'tür. Yani katılımcıların yeşili/doğayı koruma bilinçlerindeki değişiminin %15,3'lük kısmı, yeşil muhasebe uygulamalarının üretim sırasında ortaya çıkan atıkların yönetiminde yararlı olacağına yönelik düşüncelerindeki değişimler tarafından açıklanmaktadır. Katılımcıların yeşili/doğayı koruma bilinçlerindeki 1 birimlik artış ise, işletmelerin üretim faaliyetleri sonucunda oluşan atıkların yönetiminde yeşil muhasebesinin olumlu etkisine yönelik yargılarını 0,606 birim arttırmaktadır. Ayrıca modelde otokorelasyon yoktur ve bağımsız değişkenler arasında çoklu bağlantı söz konusudur.

Tablo 16. Yeşili/Doğayı Koruma Bilinci ve Yeşil Muhasebe Uygulamalarının Su Kullanımı ve Yönetiminde Yararlı Olması

	R Square	Durbin-Watson	VIF	B	F	Sig.
Regression	0,222	1,915	1,000	0,639	38,764	0,000

Muhasebe eğitimi alan öğrencilerin yeşili/doğayı koruma bilinçlerinin, yeşil muhasebe uygulamalarının su kullanımı ve yönetiminde yararlı olacağına yönelik yargıları üzerindeki etkisini ölçmek amacıyla uygulanan analiz sonuçlarına göre model bir bütün olarak anlamlıdır, modelde otokorelasyon yoktur ve bağımsız değişkenler arasında çoklu bir bağlantı söz konusudur. Regresyon

analizi sonucunda, katılımcıların yeşili/doğayı koruma bilinçlerine ait olan değişimlerin %22,2'lik kısmını yeşil muhasebe uygulamalarının su kullanımı ve yönetiminde yararlı olacağına yönelik yargılarındaki değişimler tarafından açıklanmaktadır. Ayrıca katılımcıların bilinçlerine ait 1 birimlik artış, yeşil muhasebesine ait yargı ifadelerini 0,639 birim artırmaktadır.

Tablo 17. Yeşili/Doğayı Koruma Bilinci ve Yeşil Muhasebe Uygulamalarının Sera Gazı Salınımını Yönetmesi

	R Square	Durbin-Watson	VIF	B	F	Sig.
Regression	0,133	1,894	1,000	0,534	20,794	0,000

Tablo 13'te yapılan regresyon analizi sonuçlarında F değeri 20,794; sig değeri ise $0,000 \leq 0,05$ olduğu için H13 hipotezi kapsamında oluşturulan model bir bütün olarak anlamlıdır. Modelin R^2 değeri 0,133'tür ve bu duruma göre katılımcıların yeşili/doğayı korumaya olan bilinçleri ve duyarlılıklarında değişimin %13,3'lük kısmı, yeşil muhasebe uygulamalarının sera gazı salınımını yönetmekte yararlı olacağına yönelik yargı ifadelerindeki değişimler tarafından açıklanmaktadır. Buna ilaveten Durbin-Watson testi sonucunda elde edilen 1,894 değeri modelde otokorelasyon olmadığı göstermektedir. Hipotezi oluşturan sorulara yapılan regresyon analizi sonucunda araştırmaya katılan katılımcıların yeşili/doğayı koruma bilinçlerindeki 1 birimlik artışta, yeşil muhasebe uygulamalarının sera gazı salınımını yönetmekte yararlı olacağına yönelik yargı ifadelerini 0,534 birim arttırmaktadır ve 1,000'lik VIF değeri bağımsız değişkenler arasında çoklu bağlantı olduğunu göstermektedir.

Tablo 18. Yeşili/Doğayı Koruma Bilinci ve Yeşil Muhasebe Uygulamalarının Enerji Tasarrufunu Artırması

	R Square	Durbin-Watson	VIF	B	F	Sig.
Regression	0,103	1,915	1,000	0,484	15,569	0,000

Yapılan araştırmada oluşturulan son modelde 0,05 anlamlılık düzeyince bir bütün olarak anlamlıdır ve otokorelasyona rastlanılmamıştır. Araştırma kapsamında ulaşılan öğrencilerin yeşili/doğayı koruma bilinçlerindeki değişimlerin %0,103'lük kısmı, yeşil muhasebe uygulamalarının enerji tasarrufunu artıracığına yönelik olumlu yargılarındaki değişimler tarafından açıklanmakta ve yeşili/doğayı koruma bilinçlerindeki 1 birimlik artış, yeşil muhasebe uygulamalarının enerji tasarrufunu arttıracığına yönelik yargılarını 0,484 birim arttırmaktadır. Ayrıca modelde $VIF=1,000$ olduğu görülmekte ve bu değer bağımsız değişkenler arasında çoklu bağlantı olduğunu göstermektedir.

SONUÇ

Son yıllarda hızla gelişen bilim ve teknoloji, küreselleşmenin getirdiği bir takım faktörler ile birlikte insanoğlunun doğayı daha fazla kirletmesine neden olmuş ve insanlık için yeşili/doğayı koruma bilinci günden güne önem kazanmıştır. Bu durum, çevre ile sıkı bir ilişkide olan işletmeler açısından da yeni bir kavram olan yeşil muhasebe kavramının ortaya çıkmasını sağlamıştır. Bu konu dahilinde, muhasebe dersi alan öğrenciler üzerinde yeşili/doğayı koruma bilincinin yeşil muhasebe üzerindeki etkisinin ölçülmesinin amaçlandığı çalışmada Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Bucak Hikmet Tolunay Meslek Yüksekokulu ve Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu'nda öğrenim görmekte olan 138 öğrenci araştırmaya dahil edilmiştir.

Araştırmanın amacına yönelik elde edilen anket verileri öncelikle Cronbach's Alpha testine tabii tutulmuş, devamında yüzde ve frekans dağılımlarına göre incelenerek Regresyon analizleri gerçekleştirilmiştir. Araştırmada bir adet ana hipotez on dört adet alt hipotez olmak üzere toplamda on beş hipotez kurulmuştur. Yapılan analizler sonucunda kurulan on beş hipotez de kabul edilmiştir.

Araştırmanın, "Muhasebe eğitimi alan öğrencilerde yeşil muhasebeye olan olumlu yaklaşımda, yeşili/doğayı koruma bilincinin yeşil muhasebe kavramı ile ilgili olduğu istatistiksel açıdan anlamlıdır" ana hipotezi yapılan regresyon analizi sonucunda kabul edilmiştir. Dolayısıyla muhasebe eğitimi alan öğrencilerde yeşili/doğayı koruma bilincinin, yeşil muhasebe kavramına olan olumlu yaklaşım üzerinde etkisi vardır yorumu yapılabilmektedir. Ana hipotez dahilinde hazırlanan on dört alt hipotezde kabul edilmiştir. Yani muhasebe öğrencilerinde yeşili/doğayı koruma bilincinin,

İşletmelerin çevresel performanslarının yeşil muhasebe ile raporlaması gerektiğine,

- Yeşil muhasebenin temiz ve güvenli üretimi arttıracığına,
- Çevresel problemlerin çözümü için işletmelerin yeşil muhasebe uygulamalarının yürütülmesi gerektiğine,
- Yeşil muhasebe uygulamalarının doğal kaynakların gereksiz tüketiminin sınırlandırılmasında yararlı olacağına,
- İşletmelerin yeşil muhasebe uygulamalarına katılmalarının devlet tarafından zorunlu hale getirilmesi gerektiğine,
- İşletme ve çevre arasındaki ilişkinin yeşil muhasebe ile raporlanabilirliğine,
- Yeşil muhasebe uygulamalarının ekosistemi koruyucu nitelikte olduğuna,
- İşletmelerin yeşil muhasebe uygulamalarının bir parçası olarak çevre politikalarının belirlemesi gerektiğine,
- Yeşil muhasebe uygulamalarının dolaylı olarak işletme maliyetlerinin düşürülmesinde katkıda bulunduğuna,

- Yeşil muhasebe uygulamalarının biyoçeşitliliğin sürdürülmesinde yararlı olacağına,
- Yeşil muhasebe uygulamalarının üretim sırasında ortaya çıkan atıkların yönetiminde yararlı olacağına,
- Yeşil muhasebe uygulamalarının su kullanımı ve yönetiminde yararlı olacağına,
- Yeşil muhasebe uygulamalarının sera gazı salınımı yönetmekte yararlı olacağına ve son olarak
- Yeşil muhasebe uygulamalarının enerji tasarrufunu arttıracığına yönelik yargılar üzerinde doğrudan bir etkisi olduğu tespit edilmiştir.

KAYNAKÇA

- Aydın, S. (2012) Konaklama İşletmelerinde Çevre Muhasebesi Uygulamaları ve Çevresel Maliyetlerin Yaşam Döngüsü Değerlemesi. *World of Accounting Science* 14(4); 99-120.
- Bilen, A. ve Seyitoğlu O. (2016), İş Örgütlerinde Çevre Muhasebesi Algısına Yönelik Bir Araştırma: Diyarbakır İli Örneği, *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*. 5(7); 1743-1756.
- Ceyhan S. ve Serkan A. (2015), İşletme Fonksiyonları Açısından Çevreye Duyarlı İşletmecilik, *Uluslar arası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*. 11(26); 115-137.
- Coşkun A. ve Karaca N. (2008), KOBİ'lerde Çevresel Maliyetlerin Sınıflandırılmasına Yönelik Bir Öneri: Metal İşleme Sektöründen Bir Uygulama, *Ekoloji Dergisi*, 18(69); 59-65.
- Otlu, F. ve Kaya, G. A. (2010), Çevre muhasebesi ile ilgili muhasebe meslek mensupları üzerine bir araştırma. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 1(1); 43-56.
- Haftacı, V. ve Kamuran S. (2007) Çevre kirlenmesi ve çevre koruma bağlamında çevre muhasebesinin önemi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*. S 33; 102-120.
- Kalaycı, Ş. (2008), Spss Uygulamaları Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri, Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Kızıl, C., Akman, V., Tasmacıoğlu, A. ve Taşkıran, H. (2010, Çevre Muhasebesinin Önemi Üzerine Bir Araştırma. *Beypkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2) ; 20-34
- Korukoglu, A. (2014) An Analysis of the Approaches of Enterprises Towards Environmental Accounting Subjects." *Ege Akademik Bakis*, 14(3); 481.
- KORUKOĞLU, A. (2015). İşletmelerde Çevre Muhasebesi ve Diğer Çevresel Faaliyetlerin Gerçekleşme Durumunun Araştırılması. *Ege Stratejik Araştırmalar Dergisi*, 6(1); 83-111.
- Lazol, İ., Muğal, E. ve Yücel, Y. (2008) Sürdürülebilir Bir Çevre İçin Çevre Muhasebesi ve KOBİ'lere Yönelik Bir Araştırma. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*. S. 38; 56-69
- Sevilengül, Orhan. (1996) *Genel Muhasebe-Tekdüzen Muhasebe Sistemi İle Uyumlu* (5. Baskı): Gazi Kitabevi, Ankara.
- Türküm, A. S. (1998) Çağdaş toplumda çevre sorunları ve yeşili/doğayı koruma bilinci." *Çağdaş Yaşam Çağdaş İnsan. Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi İlköğretim Öğretmenliği Lisans Tamamlama Programı, Eskişehir* : 165-181.
- Yılmaz, Z. ve Şahin, Z. (2017) Muhasebe Dersi Alan Öğrencilerin Yeşil Muhasebe Konusundaki Algıları ve Farkındalıkları. *Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi* 3(1); 110-122.